

Dobozi Eszter

Stoppos a XIX. századból

I.

Ó volt, Istenuccse, mondom, ahogy
mondaná, két helysége között
az Alföldnek, útfélre kitett
bábként állongott a sötétben,
kajlán s képtelenül integetett –
hogy „megállj!” – a világító szemű
nagy bogaraknak,
miért is ne gondolhatná, hogy ezernyi, millió
pincebogár fut, viharzik át
a földre terített kópántlikán
végestelenül, óriásan,
most itt szalad egy, minutányi időt se
hagyva a szemnek, hogy követhetné,
s már amott tűnik el a semmiségbe,
boszorkák suhantak ily sebesen
ama vitéz feje körül amodaát egykor,
vagy hullócsillag hasít ketté eget, éjszakát
így, csakhogy ez mind
csattog, csörög, zúg, morog,
morajlik, valahány jó s tovairamlik,
s íme megáll itt egy,
potroha belsejébe mint házajtón
léphetni be,
s hát amit még odabenn
kikémlelhet a betérő...!
ily mulathatnék
csak egy s más kócnyelő csepűrágónak
szemfényvesztése nyomán vala egykor,
mint látva e némbert,
ahogy tomporánál
holmi székbe szegezve
két lábbal kalimpál
valami lábítószerűségen,
kereket mialatt keze forgat,
majd ide-oda csápokot illesztget...

II.

Óriásországnak óriás bogarára hajazó
alkotmánya az észnek!
Nem olyképpen szalad ám,
mintha valamely mód nélküli erővel bíró
termetes állat húzná-vonná,
látám, amint betessékele maga mellé
a lábakalimpáló, két kézzel
kerékbe kapaszkodó némbor,
nincs ösztöke, istráng, ekeszarva,
csak az a kézben tartott kerék fordul
a földre pásztított kópántlika hajlásainak
mentében,
olykor csak egy makulányit mozdítva,
olykor majd félkörnyit, harmada felényit
hol erre, hol arra;
hanem az a kópántlika
úgy hálózza be a folyók közeit
s mindeneket, ami csak húzódik azontúl,
úgy szánt keresztbe-kasul
városokat, falukat,
ahogyan hajdan ökör- s lófogatok elé hajtott
kocsiutak sokasága se fogta, pántolta át
az ember járta világot,
valahogy olyképpen,
amint a vasúttól reménylettem
magam is:
„Mint a testet az erek.”
De nem látok kicsapódni gőzt,
füstjét is alig pöfögi a bogárforma guruló kalyiba!
Ki eteti a vágótánczó gépnek
gyomrába bezárt tüzes paripákat?
Mi viszi előbb-előbb?
kérdém az asszonyt,
kinek feje mint ázott asztag.
Benzinmotor – felelé – vagy mifene!
Hogy Isten vagy ember műve volna az,
meg nem mondható, s hogy visszanyeljem
özönét kérdéseimnek,
valamit matata a neki jobb kézre eső
ládikafélén, mely oly hézag nélkülien
illeszkedik a helyére, mint sublótba fiók,
csak hogy ez iskátulában

*nem holmi kösöntyűk lapulának:
hangászok egész kara szólt belőle
valamely égi szózatnál is dörgőbben,
majd meg úgy rikkanta egy asszonyszemély,
mint akin átment a „felhevülésnek
gyors talyigája”,
minekutána támada oly nagy vigalom,
hogy zengett-bongott az óriás-bogár teste belül,
mint száz korcsma alja,
de ugyanez dúlta minap is, tapasztalám,
városok tereit, piacot, vásárt, műhelyeket,
a borbélyét, takácsokét, a suszterájt...
Mi főtt amaz asszonyságnak feje bográcsában
az egekig ható zajtól, nem kutatám,
hisz meg nem szólíthatám többé
az egész úton az asztaghajzatú asszonyságot,
füle kürtőjén átfurakodni szerencséje
csak a ládikából bögő, nyerítő, robajló hangoknak
vala,
így hát csupán magamba' morogtam:
milyen idő ez: melyben az ember fia-lánya
a pokolbeli zúgást
csak új, más poklok zajával rekesztheti el!*

Találkozás a fiatalkával

*Mint Karinthyé, nem úgy volt,
a rátarti, bős kamasszal.
Nem olyan volt találkozni
veled, s nem elég vigasznak,*

*hogy láttalak. Hitvány alak,
gondoltam, hogy meghúzódtál,
mint mindig is, a part alatt.
Víz nyelt volna el, utánad*

*kaptam. S mordultam rád, ne szólj,
ne sikolts, és ne tiltakozz.
Mint rossz gazdi rút, vén ebét,
az egyetlen majdnem-személyt,*

*rúgtalak. Itt én kérdezek!
Csak nekem vannak vádjaim!
Játszmád, kicsim, te szúrtad el,
s te voltál, aki lépre ment.*